

Vabariigi Valitsuse määruse
„Padaoru maastikukaitseala kaitse-eeskiri“ eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Vastavalt „Looduskaitseseaduse“ (RT I 2004, 38, 258; 53, 373; 2005, 15, 87; 25, 152) § 10 lõikele 1 ja § 11 lõikele 1 kinnitab kaitsealade kaitse-eeskirjad koos tsoneeringuga Vabariigi Valitsus.

Padaoru maastikukaitseala on moodustatud maastiku üksikobjekti Pada org baasil, mille Rakvere Rajooni RSN TK võttis kaitse alla 11. detsembri 1978. a otsusega nr 198 „Kohaliku tähtsusega looduskaitse alla kuuluvate parkide, botaaniliste üksikobjektide ja maastiku üksikobjektide nimekirja muutmise kohta”.

Vastavalt „Looduskaitseseaduse” § 91 lõikele 1 kehtivad enne selle seaduse jõustumist kaitse alla võetud kaitsealade kaitse-eeskirjad ja kaitsekord seni, kuni „Looduskaitseseaduse” alusel kehtestatakse uued kaitse-eeskirjad. Määrusega ei võeta kaitse alla uut ala, vaid reorganiseeritakse olemasolev kaitstav objekt ning kehtestatakse uus kaitse-eeskiri.

Esitatava Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaministeeriumi Lääne-Virumaa keskkonnateenistuse looduskaitse peaspetsialist Riina Pomerants, eelnõuga kavandatud kitsenduste vajalikkust, „Looduskaitseseadusele“ vastavust ja seletuskirja nõuetekohast vormistust kontrollis Keskkonnaministeeriumi spetsialist Kadri Alasi (tel 6262 882). Eelnõu keeleteoimetaja oli Enel Ormus (tel 6262 906) ja eelnõu õigusekspertiisi on teinud õigusosakonna jurist Hannes Mädo (tel 6260 725).

2. Eelnõu sisu

Kaitseala peamine eesmärk on Pada jõe keskjooksu ja sellega piirnevate metsakoosluste, EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) I lisas nimetatud elupaigatüüpide jõgede ja ojade (3260 – sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ lisale I. Tärniga * on tähistatud esmatahtsad elupaigatüübid), lamminiitide (6450), puisniitide (6530*), vanade loodusmetsade (9010*), vanade laialehiste metsade (9020*), rohunditerikaste kuusikute (9050) ja lammi-lodumetsade (91E0) ning II lisas nimetatud liigi jõesilmu (*Lampetra fluviatilis*) kaitse.

Kaitsealal on üks sihtkaitsevöönd ja üks piiranguvöönd.

Leinoja sihtkaitsevöönd hõlmab kaitseala kesk- ja lõunaosa loodusmetsi ja taastuva looduslikkusega metsi. Ülekaalus on eakad jänesekapsa- ja sinilille okasmetsad, jõeorus leidub ka naadi-segametsi ja muid metsatüüpe. Väärtuslik metsaosa jääb valdavalt riigimetsamaa territooriumile.

Piiranguvööndis kavandatakse maastike (Pada jõe oru), koosluste (Pada jõe, säilinud lamminiitide, metsade) ja muinsusobjektide (kahe linnamäe, Samma Hiie) säilitamist ja tutvustamist. Suurem osa piiranguvööndi maast on eraomanduses.

Kaitse-eeskirja kohaselt on inimestel lubatud kaitsealal viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi. Telkida ja lõket teha võib ettevalmistatud ja kaitseala valitseja tähistatud kohtades. Õuemaal on lubatud telkida ja lõket teha omaniku loal. Kaitsealal on lubatud alla 20 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades. Üle 20 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Sõidukiga on lubatud sõita kaitseala teedel. Väljaspool teid on lubatud sõita järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemisega seotud töödel, selle kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, metsa- ja põllumajandustöödel, liinirajatiste hooldamisel ning kaitseala valitseja nõusolekul tehtavatel teadustöödel. Maastikusõidukiga sõitmine on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Kaitsealal on lubatud jahipidamine ja kalapüük ning mootorita ujuvvahendiga sõitmine.

Ilma kaitseala valitseja nõusolekuta ei ole kaitsealal lubatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlvikute sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoimingud, väljastada metsamajandamiskava, kinnitada metsateatist, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut,

anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks, seada projekteerimistingimusi ning anda ehitusluba.

Kuna kaitsealal puuduvad adru ja pillirooga veekogud ning pargid, siis kaitse-eeskirjas ei reguleerita pilliroo ja adru varumist ning parkides ja arboreetumides puuvõrade või põõsaste kujundamist ja puittaimestiku raiet.

Kaitseala sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike koosluste säilitamiseks. Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalikud tööd, samuti metsakoosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja ja -tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas. Ka on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud olemasolevate teede, tehnovõrgu rajatiste ja ehitiste hooldustööd, õppe- ja loodusraja rajamine ning veerežiimi säilitamise ja vajadusel ka taastamise eesmärgil olemasolevate maaparandussüsteemide hoiu- ja hooldustööd. Sihtkaitsevööndis puudub asustus, kuid vööndi lõunaossa jääb maausuliste traditsiooniline kooskäimiskoht – Samma Hiis. Seega on kaitseala valitseja nõusolekul sihtkaitsevööndis lubatud rahvaürituste korraldamine.

Piiranguvööndis on lubatud looduskaitseõuetega kooskõlas olev majandustegevus. Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud uute ehitiste, kaasa arvatud ajutiste ehitiste püstitamine. Maastikuilme säilimise ja looduse mitmekesisuse kaitse ja suurendamise eesmärgil on keelatud uuendusraie v.a turberaie, kusjuures tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisust, samuti on lammialade tõttu pinnasekaitse eesmärgil keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Keelatud on uute veekogude rajamine, veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine, puhtpuistute kujundamine, maavara kaevandamine, biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine ning uue maaparandussüsteemi rajamine. Piiranguvööndis on poollooduslike koosluste esinemisaladel nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik loomade karjatamine, heina niitmine ning puu- ja põõsarinde harvendamine.

Kaitseala tüüp on maastikukaitseala, sest põhiosa kaitsealast ja tema väärtustest on seotud mitmekesiste maastikuelementidega – Pada jõe oru, orunõlvade, allikate, linnamägedega.

Kaitseala kaitsekorra koostamisel on arvestatud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi ja kaitseala tsoneeringu ning kaitsekorra kohta koostatud eksperdiarvamust. Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab kaitsealal esinevate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi. Leebem kaitsereežiim seaks ohtu kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamise ja kaitseväärtuste säilimise.

Padaoru maastikukaitseala pindala on 177 hektarit, sellest moodustab eramaa umbes 27 hektarit, riigimetsamaa umbes 137 hektarit ja umbes 13 hektarit on jätkuvalt riigi omandis olevat maad.

3. Maaomanike seisukohad

„Looduskaitseseaduse“ § 9 kohase kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti 20-le kaitsealal paikneva kinnisasja omanikule ja Viru-Nigula Vallavalitsustele teated tähtkirjaga. Kirjad sisaldasid teadet, et kui pretensioone ning ettepanekuid ei esitata, loetakse kaitse-eeskiri kinnisasja omaniku poolt kooskõlastatuks. Samuti tehti kirjas maaomanikele ettepanek korraldada kaitse-eeskirja määruse eelnõu avalikustamise menetlus ilma avaliku aruteluta.

Ajavahemikul 17. novembrist kuni 2. detsembrini toimus kaitseala kaitse-eeskirja määruse eelnõu avalik väljapanek Viru-Nigula Vallavalitsustes ja Lääne-Virumaa keskkonnateenistuses, arvamuste ja ettepanekute esitamise tähtajaks oli 7. detsember.

Kiri ühele maaomanikule ei jõudnud keskkonnateenistusest olenemata põhjustel adressaadini, seetõttu ilmus 7. jaanuari 2005. a ajalehes Postimees täiendav teade, mille kohaselt oli võimalus ettepanekute esitamiseks 21. jaanuarini 2005.

Kuult maaomanikult laekus kokku 3 arvamust-ettepanekut 4 maaüksuse kohta:

Maaüksus	Pindala (ha)		Märkuse sisu	Tulemus
	Kokku	Kaitsealal		
Oruveski 90202:005:0144	7,3	4,3	Ei ole nõus kaitseala piiride laiendamisega, ettepanek piirikirjelduse osas, täpsustused ja tähelepanekud kaitse-eeskirja ülesehituse kohta	Kuna nimetatud maaüksusel ei ole kogu ulatuses väärtuslikud elupaigad, siis oli võimalik ettepanekut osaliselt arvestada. Kaitsealalt jäeti välja osa kõnealuse kinnistu maadest. Sellel kinnistu osal, mis jäi pärast ümbertsoneerimist kaitsealale, asuvad esmatähtsad elupaigad.
Veski 90202:005:0137	1,85	1,85	Nõus maaüksuse jätmisega kaitseala koosseisu	Kaitse-eeskirja ülesehitust puudutavatele küsimustele ja seostele „Muinsuskaitse-seadusega“ vastatud kirja teel
Saare I 90202:005:0620	1,9	Pada jõgi	Ei nõustu kehtestatavate piirangutega, sest kavandab taastada endise mõisaaegse tammi ja arendada kalakasvatust	Kuna kaitseala koosseisu jääb vaid Pada jõgi, mis on ka läheliste elupaikade nimistus, siis nimetatud tegevus on „Looduskaitse-seadusega“ keelatud
Jaaniussi 90202:003:1040	3,4	3,4	Ei ole nõus maaüksuse arvamise ja kaitseala koosseisu	Ettepanekut ei ole arvestatud, sest tegemist on olemasoleva kaitseala piires oleva maaüksusega, mis hõlmab kitsalt Pada jõe orgu, millel kehtivad „Looduskaitse-seadusest“ tulenevad kitsendused

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Padaoru maastikukaitseala kaitsekorra kavandamisel on lähtutud „Looduskaitseseaduses“ esitatud nõuetest ning arvestatud vastavust Euroopa Ühenduse õigusele, eelkõige EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta. Padaoru maastikukaitsealale jääv ala on Vabariigi Valitsuse 2004. a 05. augusti korralduse nr 615-k "Euroopa Komisjonile esitav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri" (RT 2004, 111, 1758) punkti 2 alapunkti 267 kohaselt määratud Natura 2000 võrgustiku alaks.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse jõustumisele peab järgnema erinevate maamaksumäärade kinnitamine, mis tuleneb määrusega kehtestatavatest majanduspiirangutest. Sellega korrigeeritakse ühtlasi valdade eelarvesse laekuva ja riigi eelarvest kompenseerimist vajava maamaksu suurust.

Määruse jõustumine ei too kaasa organisatsioonilisi muudatusi.

5. Määruse jõustumine

Määrus jõustub "Riigi Teataja seaduse"(RT I 1999, 10, 155; 57, 594; 2000, 25, 145; 55, 365; 57, 374; 2001, 24, 133, 93, 565; 2002, 44, 283; 102, 600; 2003, 4, 19; 4, 22) § 5 lõikes 5 sätestatud ajal.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Padaoru maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu on kiitnud heaks Lääne-Viru Maavalitsus.

Villu Reiljan

Minister

Annika Velthut

Kantsler